

SOKOLSKI GLASNIK

Organ Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije // Izlazi 1., 11. i 21. svakog meseca • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava u Ljubljani, Narodni dom • Telefon 2543 • Račun pošt. št. 12.943 • Oglasi po cenicu

God. I.

Ljubljana, 21. augusta 1930.

Broj 20.

Priznanje Saveza Slovenskog Sokolstva našem Sokolstvu

Zahvalno pismo staroste Saveza SS br. dra. Scheinera Savezu SKJ povodom svesokolskog sleta u Beogradu

Brat dr. Josip Scheiner, predsednik Saveza Slovenskog Sokolstva, uputio je Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije pismo sledećeg sadržaja:

Bratskom Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije
Beograd.

Poslednji zvuci svesokolskog sleta u Beogradu tek su se stišali i Sokolstvo se vratilo u svoja gnezda širom svih slovenskih krajeva, sa nezaboravnim zadobivenim uspenama, proživim na tlu slavne kraljevske prestolnice Beograda.

Najsrdajšija Vam hvala svima, koji ste nam omogućili i pripravili tu veličanstvenu manifestaciju sokolske ideje protkanu kroz celo slovensko telo i pokazavši toliku životnu snagu i lepotu u veličanstvenom okviru slave ničim pomućene tako, da je ceo tok sleta dobio značaj najvećeg događaja, iz kojeg će dugo i dugo crpiti sve slo-

venske zemlje slovenskih naroda oduševljenje za uzvišeni rad u budućnosti.

Zbili smo se opet u guste redove, drug pored druga, brat pored brata, i uzajamno osećali kucanja srca, uživajući u raskošnim izrazima porasle slave i snage, za sve mogućnosti slovenskih plemena, koja svoju budućnost obezbeđuju iz vekova u vekove.

Tako ćemo uvek, u prkos svim neprijateljima, postupiti udruženi zajedničkim radom, bratskom ljubavlju odvažno sve dalje i dalje, više i više, ka najuzvišenijoj sokolskoj ideji, koja će sjediniti buduća naša pokolenja u opšti zajednički široki hram slobodnog i moćnog, do vrhova ljudske snage uzdižućeg se Sokolstva.

Na zdar!

Za Pretsedništvo Saveza Slovenskog Sokolstva.

Tajnik: Starosta:
Štěpánek, s. r. Dr. Scheiner, s. r.

Plakete sa poprsjem Nj. Vis. Prestolonaslednika Petra

Br. Zorislav Franjetić, vajar iz Zagreba, izradio je umetničku plaketu sa poprsjem Nj. V. Prestolonaslednika Petra u sokolskoj odori.

Po želji Nj. Vel. Kralja prema ovoj plaketi izradene su brončane značke, koje će se kao spomen podeliti svim članovima naraštaja, koji su učestvovali svesokolskom sletu u Beogradu.

U vezi time župe će odmah javiti Savezu brojno stanje učesnika naraštajskog sletskog dana, kako bi se značke mogle razdeliti, a popis lica, kojima će se značke podeliti, župe će pohraniti u svojoj arhivi.

Same plakete br. Zorislav Franjetić izradio je u nameri da ih preda gg. ministrima i još nekim uglednim licima od kojih je do sada predao pretsedniku Ministarskog Saveta i ministru unutrašnjih dela generalu g. Petru Živkoviću, ministrima g. dr. V. Marinkoviću, generalu g. S. Hadžiću, g. dr. S. Svrliju, ministru Dvora g. B. Jeftiću, maršalu Dvora g. A. Dimitrijeviću, poslaniku u Beču g. dr. G. Anđelinoviću i pretsedniku opštine Beograda g. inž. M. Nešiću.

Svi posjednici ovih plaketa upisaće se u jednu naročitu knjigu, koja će

kasnije sa svim ovim originalnim potpisima biti predana Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije.

Plakete sa poprsjem Nj. Vis. Prestolonaslednika

J. OTAVA:

Sokolstvo — uzgoj karaktera

«SKJ... ima da kod svojih pripadnika razvija i jača plamen rodoljublja i plemenitog oduševljenja, da im bude škola građanskih vrline.»

Nj. Vel. Kralj Sokolstvu.

Sokolstvo, smatramo, radi najvišim nastojanjem za boljitak života pojedinca kao i čitavog naroda. I sa svim opravdano! Misao sokolska, otkako je iznikla i razvila se u dušama i srcima naših utemeljača, bila je usmerena već tada ka poboljšanju, upotpunjavanju i oplemenjivanju života našeg naroda. Sredstva za postizavanje ovoga cilja bila su: gajenje snage, održavanje i povećavanje zdravlja, jačanje morala i širenje prosvete. Ovim sredstvima vaspitavani su bili odmah u početku naši muževi i naše žene u ljude bez straha, odlučne, poštene, iskrene, nepokolebive u svom uverenju, pouzdane, plemenite, dobre, moralne, svesne, naobražene — jedinom rečju: u karaktere, koji su u svim

okolnostima karakteri i ostali. Mnogo primera mogli bi u ovom pogledu navesti iz sokolskog života pre kao i za vreme rata naročito kod ljudi sokolski vaspitanih. Uzgoj sokolski bio je dakle pre rata dobar. «Ideali Tyrševi i Fügnerovi u ratu su pobedili.» (Masaryk).

Posle rata hteli smo nastaviti ovim uspehim uzgojnim metodom. Pa i nastavili smo, osobito u onom delu ljudi naučenih na neslobodne, ropске austrijske prilike da ih preuzgojimo u slobodne i svesne državljane. I rad polazio nam je za rukom. Također u vlastitoj državi učinili smo već mnogo: pridoneli smo mnogo njenog konsolidaciji, pomagali smo gde se dalo na poboljšanju posleratnih prilika i uopšte u svakoj prilici na njenom jačanju i snaženju.

Daljnijim razvojem naša država bila je osigurana, život u njoj postao je sreden, bolji nego što je bio pre; finance su se normalizovale i uredile, privredni i socijalni život bi olakšan. Dalo se očekivati, da će se s ovim ma-

terijalnim poboljšanjem prilika svuda poboljšati moralni i duševni život, koji će tako opet naći odrazu u familijarnom, društvenom i političkom životu naših ljudi. Ali — nažalost — nije se dogodilo tako! Poboljšanjem prilika pogoršao se moral; lakše preživljavanje, bez toliko napora, dovelo je do olakšanja života uopšte, ali time nadošla je i bezbrižnost, lakomislenost, neodgovornost, beznačajnost, omalovažavanje, uživanje, moralna otupljenost, rasipnost i slični poroci zavladaše su u ljudskom društvu. Pa i u politički život uvukle su se ove stetočine u obliku raznih nemoralnih kompromisa, koji su jako ubijali načelnost, pravednost, ozbiljnost, a često puta poštenje i moral.

Ni sokolske redove — sokolski uzgoj — nisu mimoišle ove žalosne pojave i zli primeri u mnogočemu su slabili i ugrozili sokolski rad. Katkada se ušuljao i u život naših društava onaj moderni talas lakomislenosti, neozbiljnosti i neodgovornosti iz različitih krugova društvenih, a što je pokopavalo našu poslovičnu sokolsku disciplinu, plemenitost, često i pristojnost pa i moral. Neću da generalizujem! Sigurno ima još mnogo društava (osobito na selu), koja su očuvana od ove moderne zaraze. Ali poznat je ceo red događaja kao ozbiljna opomena pred opasnošću od ove moralne zaraze na naš čisti sokolski život.

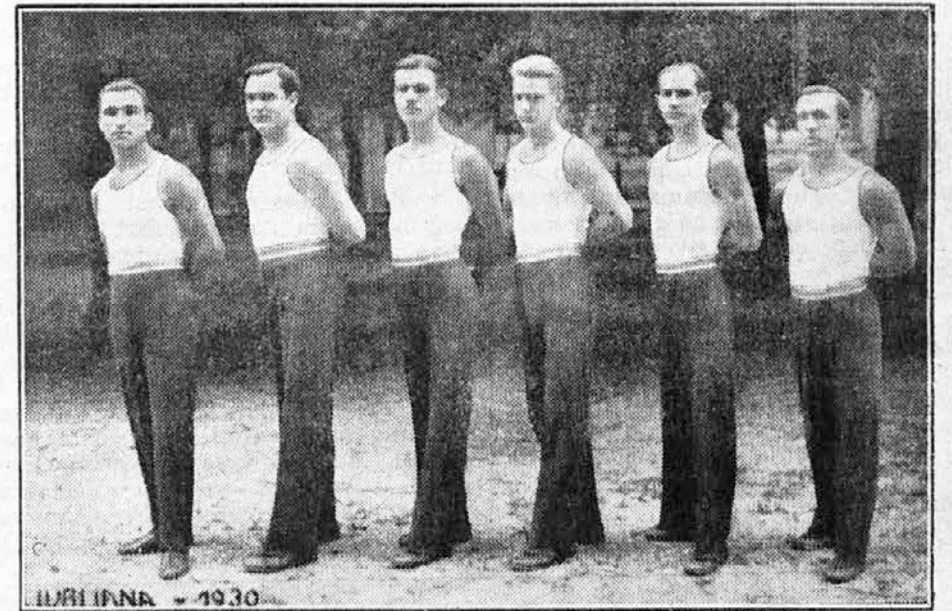
Ova moderna zaraza dolazila je k nama ne samo iz dodira sa ljudskim društvom, nego i bivša politika ima na savesti mnogo toga, a što nas je uznemirilo u našem sokolskom uzgoju. Politike — hvala Bogu — na sokolske zborove, u vežbaonice, uopšte u sokolski život nismo puštali, ali neugodnom uplivu političkog života — ili nečivota — bili smo predani na milost i nemilost. U politici bilo je pravilom, da su se sva pitanja rešavala kompromisima i to obično uz svaku cenu, a uvek na štetu programa jedne ili druge političke partije, a na korist pojedinaca ili izvesne grupe. Svaki kompromis znači odstup od svoga »ja«, od svojih načela, od svog karaktera, izgrađenog više puta trpkom i krutom borbom celog života. Tvrd nepokolebljiv karakter bio je naime u političkim krugovima neka nepotrebnost starežina, kojim se nije moglo prekoračiti praga onamo, gde se o politici govorilo, a još manje gde se politički radilo. I baš ovakova politika, koja više nije trebala karaktera, nego dogovaranja i međusobnog nadmudrivanja i obmane, takova politika kvarila je duše i srea naših dobrih članova, koji su se iz plemenitog nastojanja i u cilju da koriste celini — opštini, oblasti, državi — posvetili političkom radu. Otupljenjem i nestajanjem karaktera iskrsavale su one niske pojave u političkom životu: prelaženje iz jedne političke partije u drugu, pa čak i izdavanje partije u poslednjem trenutku pred izborima i pristupanje drugoj, gde je situacija da se bude biran mnogo povoljnija i sigurnija; nadalje udruživanje kandidatskih lista raznih stranaka, koje su pre, po svojem programu, bile potpuno različite pa i oprečne, pakiranja, obećavanja izigravanja i koješta drugo.

Da, tako daleko vodili su razni kompromisi, odobravani katkada i od naših predstavnika. Ali kruto se osvećuje napuštanje načela, napuštanje svog uverenja, odbacivanje svoga »ja« i zatajivanje svoga karaktera. Nažalost, bilo je po katkada i članova Sokola, koji su, iako ne direktno, ali svojom tihom pomoći širili takav moral!

I to nas je zabolelo i u nam uzbuđilo brigu za daljnji redoviti život sokolske celine. Svi ovi poroci jednog dekadentnog društva mogu da budu i na oko zamamljivi, ali oni su uistinu ubitačni, a za odgoj naše omladine najdestrukтивniji primeri. Ponekad u vrtlog ovakovih poroka padali su i naši stariji ljudi, koji su u njima gubili moć svog zdravog mišljenja i rasuđivanja.

Što treba dakle poduzeti da se ponište posledice jednog teškog i promašenog vremena, u kojemu je počeo da bleđi sjaj najsvetijih ideala, u kojemu je počelo da ponestaje vere u svoj narod i svoju državu, u vremenu u kojemu su tonuli karakteri i padao opšti moral? Zar smemo čekati da razorne posledice te mučne prošlosti i dalje raznose svoje zatrovano seme? Ne, mi Sokoli moramo svojski prionuti energičnom radu posvuda, da bi iskorenili sve zlo, koje je ubijalo organizam pojedinca, društva i države

(Nastavak na str. 2.)

Braća američki Sokoli na tečaju u Ljubljani.

Vežbovni tečaj braće američkih Sokola u Ljubljani

Po prvi put imali smo priliku, da smo došli u užu doticaj sa našom sokolskom braćom iz Amerike. Prednjačima, koji su posetili naš svesokolski slet u Beogradu priredio je Savez SKJ na njihovu zamolbu vežbovni tečaj, koji je trajao od 5. do 15. o. m. u Ljubljani, u prostorijama Ljubljanskoga Sokola (Narodni dom).

Tečaju su učestvovali, pored načelnika Sokolskog društva Detroit (Mich.) br. Vlade Labića, još četvero braće istoga društva: Anton Knežević, Đoka Siloški, Petar Kvantez i Karlo Vuletić. U tečaju se je podavao samo praktički pouk.

Obzirom na kratko vreme trajanja tečaja, kao i obzirom na vežbovnu spremu tečajnika, moramo istaknuti lep napredak. Skoda je samo, da nisu mogli ostati duže vremena u našoj sredini, da bi se mogli što bolje usposobiti za svoj nelaki prednjački posao u Sokolstvu. Vežbe na spravama još su prilično dobro obvladali, naročito neke početke, dok u prostim vežbama bili su mnogo slabiji. Tome nisu posvećivali osobite pozornosti, zato su njihove kretnje u početku bile tvrde, teške i neprirodne. Ipak tvrdom voljom i ustrajnošću zadobili su prirod-

nu okretnost u izvedanju prostih vežaba. Tako su u tom kratkom vremenu dobro naučili »Carmen«, teško kompoziciju br. dr. Murnika.

Praktične vežbe, koje je vodio savezni prednjak br. L. Vrhovec, održavale su se svaki dan po 5 do 6 sati. Unatoč priličnog napora, ipak su ustrajali i pokazali mnogo veselja i dobre volje.

U četvrtak, 14. o. m. priredio im je Savez u restauraciji »Zvezdice« oprosnu večer, kojem je učestvovalo i lep broj ostalog članstva. U ime Saveza SKJ i u ime Ljubljanskoga Sokola pozdravio ih je — mesto odsutnog I. zam. starešine Saveza br. Ganga — br. Kajzelj, a u ime Sokolske župe Ljubljana župski starosta br. dr. Pipenbacher. Sa lepim rečima na veliki broj bratskoj susretljivosti i srdačnom prijemu za vreme boravka u domovini od Saveza SKJ zahvalio se je društveni načelnik br. Vlado Labić. U veselom raspoloženju vreme je brzo proteklo. U subotu 16. o. m. večernjim vozom napuštali su svoju domovinu vraćajući se ponovo u Ameriku.

Braći američkim Sokolima želimo srećan povratak uz naš bratski sokolski: Zdravo!

Slet belgijskih gimnasta u Anversu

Pretstavnik našeg Saveza br. Dj. Paunković predao je belgijskim gimnastama dar jugoslovenskog Sokolstva, iz bronza krasno izradjenu pticu sokola

Prigodom velikih državnih svečanosti stogodišnjice samostalnosti kraljevine Belgije, Savez belgijskih gimnasta, slaveći ujedno svoju pedesetogodišnjicu osnutka (6. februara 1880), priredio je od 14. do 18. o. m. svoj veliki slet, kojem su učestvovali svi predstavnici gimnastičkih organizacija začlanjenih u Međunarodnoj Gimnastičkoj Federaciji.

Ovom prilikom bio je na veoma svečan način otkriven spomenik prvom pretsedniku Međunarodne Gimnastičke Federacije Cuperusu.

Kao delegat našeg Saveza na ovim svečanostima otputovao je II. zam. starešine Saveza br. Đura Paunković, koji je, kao dar našeg Sokolstva, predao Savezu belgijskih gimnasta iz bronza krasno modelovanu pticu sokola na mramornom postamentu. Br. Đ. Paunković je ujedno ovom prigodom u ime našeg Saveza položio na grob belgijskog Nezanog Junaka kao i na spomenik Cuperusa po jedan krasan venac iz svežega cveća povezan sa našim državnim trakama.

Pored pretstavnika našeg Sokolstva, ovim svečanostima učestvovali su i predstavnici bratske ČOS, koji su također Belgijancima predali svoj dar.

Dar Saveza SKJ Uniji belgijskih gimnasta. (Napis na postamentu: A Fédération Royale Belge de Gymnastique - Svez Sokola kraljevine Jugoslavije 14. — 18. VIII. 1930.)

ROSIIA-FONSIER ♦ DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE ♦ BEOGRAD

(Nastavak sa 1. str.)

uopšte. Mi ne smemo posmatrati sa jednim indiferentizmom puki razvoj događaja, već otvorena srca, bez oklevanja i sa sokolskim samopregorom, svi bez razlike, treba da prionemo faktičnom radu i da energičnom rukom čistimo našu zemlju od korova, koji je pod lošom upravom prečio rast mnogim po naš narod korisnim plodovima. Moramo našem narodu krčiti bolje, sigurnije puteve ka lepšoj i srećnijoj budućnosti, a da to postignemo, moramo u našim najmlađim redovima, u našoj deci i naraštaju vaspitavati karaktere čiste i tvrde, sa osećajima pravog morala i etike, moramo uleviti tvrdu veru u svoj narod i svoju državu, moramo ih odgojiti u najvišoj nacionalnoj svesti, da bi, oboružani svim ovim vrlinama bili zaista lučonoše još srećnije naše budućnosti. I ne smemo da se u svom radu ograničimo, već moramo da naš rad proširimo posvuda, po celom narodu, i tamo, gde nas čekaju neprijatelji. Sokolski rad namenjen je čitavom narodu i neumrlu učitelju Tyrš baš u ovom pogledu o dužnostima Sokola veli: »Zadržati narod svoj u onoj svestranoj svezosti, koja narodima neda da obamru, u onoj stalnoj i svežoj sili, u onom telesnom, duševnom i moralnom zdravlju, koje neda izniknuti nijednoj

pokvarenosti i time ni nikakvome zastoj, nikakvom natražnjaštvu, tom najgore, da — ubojnom zločinu, počinjenom na narodima.« I prema tome, mi ne smemo čekati da iznikli marazam zahvati većinu naroda. Ne! Mi moramo da se odupremo svakoj uništavajućoj pokvarenosti, i to odmah i posvuda.

Ali ne samo odupreti se pokvarenosti, nego odagnati je iza devet brda! Vratiti se ponovo radu, većem i izdašnjem, nego je bio ikada pre u cilju podignuća državljanske svesti, na obrazbe, uzgoja srca, jačanja i disciplinovanja tela i u cilju ponovnog vaspitanja neslomivih, sokolskih karaktere, od kojih jedino zavisi nutarnji život naroda, da ovaj ne obamire, ne stari ili gine po vlastitoj krivini!

»Politička samostalnost nije dovoljna! Sama samostalnost ne može da očuva narod; poslednje očuvanje je moral i vaspitanje. Politička samostalnost je tek sredstvo, kako treba narodu osigurati život po pravu i pripadanju, ali kad u narodu prestane važiti pravo, kad se potkopa moral i čudorede, kad nutarnje zadovoljstvo prestane, onda narod ide u susret pogibli.« (Masaryk u razgovoru sa Dancom S. J. Wolfom. — Prema »Vestniku Vychodočské Sok. župy Pippichov« — god. XIV., 146. str. — priat. M. K-č.)

smo još bili polurobovi da nismo mogli raditi kao slobodni građani, pogotovo ne u svestranosti sokolske misli. Pre rata istom smo krčili njivu, a izorati je nismo mogli, jer je bilo previše drača, a nedostajala su nam sredstva, i umesto potpore i priznanja nailazili smo na jake zapreke, postavljane našim većnim, krvnim neprijateljima i plaćenicima njihovim, koji su se dali zaslepti verskim, plemenskim i staleškim strastima i zavaravati raznim obećanjima. Izorati njivu nacionalizma možemo istom sada kao slobodni radnici, kada nam se pruža pomoć sa raznih strana, ali glavno sa strane države. Sada valja da se umnoženim silama latimo posla, kada uporedimo sa nama, na istome polju, radi i škola i naša nepobediva vojska. Sada može rad biti uspešan, kada škola, Sokolstvo i vojska imaju cilj: Podizanje duševne i telesne moći celoga naroda, te u nacionalnom-sokolskom duhu stvaranje novog jugoslovenskog građanina s očeljenim karakterom u kome će se zrceliti dobrotu, ljubav i plemenitost, odvažnost, izdržljivost i poštivost. Sva ova obeležja Jugoslovena, zajedenoj sokolskom misliju, uslov su naše bolje i srećnije budućnosti.

Sada je potreban naš rad koliko i pre oslobođenja, ako ne i više. Pre nam je bio cilj sloboda, sada nam je čuvanje potocima krvi izvojtene slobode i rad na oslobođenju potlačene braće, koja se veselo svakom našem napretku i uspehu, jer je to uslov i njihove bolje budućnosti. Sputani, sa suzama nade i tuge u očima, duhom su i mišlju uvek uz nas i potajno prate naš rad, očekujući dan Vaskrsa, kada će moći s mnogo ljubavi i volje pridružiti se nama. Kao što je neisprivo sokolski program, tako isto mora biti neisprivo vreme sokolskog rada. Kod nas ne sme biti umirovljenika. Raditi moramo do prirodno postavljenih granica mogućnosti, a međutim će mladi pridolaziti na naše polje kao pomoćnici, kojima treba sveže i zorne poduke, i primerom pokazati, kako valja savsesno, ustrajno i poštivno s mnogo volje i ljubavi dejstvovati na spasnosnom sokolskom polju rada. — Kada budemo tako radili, onda će se Sokolstvo brže širiti i u narodu ukoreniti. Do sada nije to postignuto i radi toga, što se nisu uvek shvaćale svoje dužnosti.

Izvršiooci sokolskoga rada, koji naime skoro sav sokolski rad uvode u život, a ti su:

a) Prednjački zborovi, koji se u glavnom brinu za telesni odgoj članstva. Delatnost, koja se tiče telesnog odgoja, zahteva koli praktičkog, toli teoretskog znanja. Praksa, t. j. okretnost i veština u vežbanju stiče se u vežbaonici-sokolani, kada se sustavno brinemo o svestranom izvežbanju našega tela, kako bi postalo zdravo, jako i lepo. Teorijom, t. j. upoznavanjem sustava, nazivoslovja, asistencijom, stepena poteškoća itd., upoznajemo se na prednjačkim tečajevima i opet u sokolani. Na tečajevima stičemo samo površno znanje; oni nas u glavnom upućuju, kako se moramo sa svim tim upoznavati i usavršavati sami kod kuće. Da prednjak bude sposoban izvršivati poverene mu dužnosti, da bude umeo držati na okupu odel, koji mora voditi i odgajati, mo-

ra se sam usavršavati. Da to postigne, mora pratiti sav sokolski rad i razvoj, mora čitati knjige koje govore o psihologiji, anatomiji, higijeni i o metodi poučavanja. Tako isto moraju se brinuti članovi prednjačkog zbora o moralnom odgoju poverenih im kategorija. Delovati moraju u svim smerovima, koji su određeni i kojima se postizava moralni odgoj. Jer se bez znanja to postići ne da, treba da se upozna sa odgojnom naukom i načinom, kojim se mogu da izgajaju moralne vlastitosti. Oni moraju vaspitavati poverene im odelu Sokolstvu, o njegovoj organizaciji, o sokolskoj disciplini i u ostalim sokolskim svojstvima, a naročito, u zgodnim prilikama, o sokolskoj misli.

Nažalost, mi danas još ne raspolazemo sa dovoljnim brojem prednjaka, koji bi bili ovako svestrano obrazovani, pa se zadovoljavamo kada primimo vodstvo nekog odelu ili celoga društva prednjak, koji nije možda nikada pročitao jednu stručnu sokolsku knjigu, već se zadovoljavao samo s onim, što je u sokolani, pod satovima vežbanja naučio od svojeg bivšeg načelnika, koji je možda sa još manje znanja raspolagao. Ali jedno se mora znati, naime to, da je osnivač Sokolstva Dr. M. Tyrš kazao: »Štogod polučimo ili česa god ne polučimo, biće u prvome redu zaslugom ili krivnjom prednjačkog zbora!«

b) Prosvetni odbori (prosvetar), imaju se brinuti za podignuće duševne razine članstva, kako bi ono shvatilo da je telovežba samo sredstvo za postignuće našeg velikog cilja. Istom tada, kada bude svaki član barem u glavnom znao cilj sokolske misli i u njegovom ostvarenju gledao sreću svoju nas, većim će poletom pristupati u vežbaonici, hram telesnog odgoja, gde će naučiti čime mora biti svaki pojedinac obogaćen i zadojen, eda uzmogne postati koristan član zajednice, koja je visoko podigla barjak slobode, jednakosti i bratstva. U manjim društvima, gde je nemoguće osnovati prosvetni odbor, za sav se prosvetni rad brine prosvetar, kojeg će u njegovom radu potpomagati svi, koji osećaju za to sposobnosti i ljubavi. Ne ču kazati i volje, jer Soko mora imati za to volje, inače nije pravi Soko.

Ne ču ovde nabrojati sve dužnosti prosvetara, jer su one opet iznesene u prvim brojevima ovogodišnjeg »Sokolskog Glasnika«. Dovoljno je da ih svaki prosvetar prouči i uvidi li, da se oseća nesposobnim ili da nema dovoljno ljubavi i volje da ih izvršuje, neka se na prvoj odborskoj sednici uz obrazloženje zahvali na dužnosti, jer će time više koristiti, nego da i nadalje ostane prosvetitelj »na papiru«. To što sam kazao za prosvetitelja vredni i za sve članove upravnog odbora, jer Sokoli moraju raditi — i opet raditi!

IVO MAJCAN (Senj):

Širenje Sokolstva — naša nacionalna dužnost!

Uveren sem, da ovaj osećaj najiskrenije prožima srca svih onih svesnih Sokola, koji veći deo svog slobodnog vremena posvećuju nesebičnom sokolskom radu, žrtvujući mu i poslednji suvišak energije, koji bi im čestito dobro došao da ga uložuje u poboljšanje ličnog materijalnog stanja. Ali za lično dobro ga ne ulažu zato, jer su svesni, da će u sreći i blagostanju naroda i države naći sve ono, što će ih učiniti ponosnima i zadovoljnim, znajući da su po svojim skromnim silama doprineli na žrtvenik domovine ono, što od njih zahteva građanska i sokolska dužnost. Sretni i ponosni biće i zato, jer su se u svom radu držali Tyrševog gesla: »Sve za narod!«, i »Ni koristi ni slave!« — Svi ostali, koji su ovo gledaju ravnodušno, kao što su ravnodušni prema svakome radu koji koristi celini, a tako i sokolskom, jer u njemu ne vide i svoju neposrednu ličnu korist, sreću i zadovoljstvo, ne slažu se s time da u sreći ili nesreći naroda i države — vide i svoju sreću ili nesreću. — Ovi poslednji su u Sokolu dotle, dok mogu iz njega crpiti ili preko njega izvlačiti nekakvu korist ili hoće da pod sokolskim plaštem sakriju svoje stare grehe — ili da prikriveni u njima nastavljaju. Razume se, da ovo ne može duže trajati, jer delo, koje pravi Sokoli ocevnjuju — najbolje govori.

Uvijek i sličnih Sokola nije moglo biti u predratnom Sokolstvu, jer

se dobro gledalo na ličnosti, koje su pristupale u sokolske redove — i zato, jer se nije moglo ni pomišljati na bilo kakvu ličnu korist, pošto je ono krčilo sebi trnoviti put neprestanim borbama u kojima je imalo protiv sebe sav aparat vladajućih. Naprotiv, onda je Soko mogao očekivati samo progona, zapostavljanje u službi i otpuštanje iz iste i zatvor. Jednom rečju: Pre rata nastojalo se svim mogućim sredstvima sputati ruke Sokolima, ali znamo da nije bilo lanaca, koji ne bi bili sokolskom moći i svešču rastrgani, jer je Sokolima bila lozinka: »Borba do pobeđe — sloboda!« Kakvih je strašnih borba bilo, koliko suza se proliło, koliko hrabrih sinova je palo, dok nam je sunce »slobode« zasjalo!

Prestale su krvave borbe, ovačana je sokolska poštivnost i svest, a krvlju natopljena, slobodna i moćna Jugoslavija zove nas da nastavimo koristan rad, da nastavimo delo oslobođenja, da se dižemo i širimo u sokolskom duhu. Ali mnogi kao da je već izvršen neisprivo sokolski program, kao da su se iz sna probudili, zevajući govore: »Ta — zar nismo slobodni? Čemu da se žurimo? Dosta smo već učinili, neka se sada mladi prihvate posla itd.« — Ne tako braćo! Tko tako govori i misli nije nikada poznao sokolskog rada ni njegovog svetlog cilja. Istina je, slobodni smo, ali zar ne čame mnoga naša braća u ropstvu i tmini? Zar ne znate, da dok

LEON TIČAR (Rimske toplice):

Sestri Berti Plazarjevi

Sestra, me čuješ? Sestra, kje si? Zaman Te išče naše čujeće oko! Mar je res, da si umrla... umrla za večno?... Tega ne morem verjeti, da ti nas zapustila — saj nisi umrla... Ti se živiš... Res ne?... V naših srecih živiš... pa si mrtva in si nas zapustila, ne da bi vedeli kod in kam? Berta, kako si brezsrčna!...

In danes sem prisluškoval tajnstvenemu šepetu valov Savinje, tiste hladne Savinje, ki Te je zvalila v svoje okrilje, poslušal nje lahno šumenje, pa nisem dodobra razumel nje strašne govorce!... Pa je govorila o Tebi in o tistih črnih dneih, ki se vlečejo sedaj za nami kot črne in brezvestne pošasti... In Ti spiš in sanjaš in ne čuješ joku svojih bratov in sestraj? Še poslovila se nisi... In mi, ljudje brez sre in brez duš, smo Te pustili umreti, Tebe, tako mlado, polno življenja, polno upov, hrepenenja, neutješljivih želj. Tebe, sestra draga... kako smo krivični!...

Tisto nedeljo, težko pričakovano in začelno, ko je naš Sokol razkrilil svoje smeje peroti, tisto nedeljo, ko je zaplapolala na telovadišču jugoslovenska trobojnica, je krčevito odjeknila vest v srecih nas vseh, da si nas zapustila za vedno. Kako kruta je usoda življenja, ki ne pozna pardona. Zapustila si nas sredi priprav v tisti visoki nalogi Sokolstva, v trdni zavesti, da zidaš skupno z nami započeto, vzvišeno in idealno delo sokolske ideje. In takrat je utihnil Tvoj glas — otmela si, ovenela kot roža v polju brez

cveta. Kako otožno je zavihrala v tisti težki minuti trobojnica odeta v črni in težka, odurna in neodoljiva misel je segla v srca slehernega. To so bile minute neizrekljivega gorja — to so bile ure, ki so tolkle svoj čas v nas z mučno strahoto! Otožno so se zbirale sokolske čete na telovadišču, v sreću je bila le misel, ki je žgala in morila in vsak je mislil zase — toda ta misel je bila celota, nerazdružljiva celota — misel o Tebi, draga, nepozabljena nam sestra!... Gledali smo le v daljo in v tej neizbežni strahoti smo videli bodočnost in preteklost tistih dni in trenutkov, ki bodo še strašnejši od minulih. Naglas bi zavpili, kriknili bi v tej grozni, moreči bolesti, samo da bi mogli priklicati vate Tvoje mlado, izgubljeno življenje. Ne moremo, čeprav bi radi! Nad nami so se zganile črne slutnje brezupnih misli, ki se vlečejo kot sence skozi dni, ki nas dušijo in tlačijo; kruta usoda v življenju pa teče svojo pot brez ozira. Izbrala Te je bila za žrtve sredi dela, ko nisi niti utegnula izreči svoj zadnji sokolski Zdravo! Na večer pa, ko so se razhajali Tvoji zvesti bratje in sestraj, so nosili v srecih žalost, tisto tiho žalost in sočuvstvovanje, ko si odšla, preden so Te videli ali vsaj komaj spoznali.

Za Tvoje veliko in neutrudljivo sokolsko delo, katero si bila pripravljena vršiti tudi tisto usodno nedeljo med našimi vrstami, smo dolžni, da se Ti oddolžimo. Slava Tebi, sestra Berta Plazarjeva, Ti draga naša sovrstnica, sestra Sokolice; preminula si v najlepši svoji nadi in v visoki ideji; — v naših srecih ostaneš v trajnem in častnem spominu! Čim pa, ko Te otmemo iz objema hladnih valov, takrat pa Ti želimo vsi prizadeti mi bratje in sestraj Sokoli; lahka Ti bodi domača zemlja, tih in zvesto čuj še

dalje nad našimi vrstami. Tolažimo se, da si umrla za sokolsko idejo, pripravljena na smrt na žrtveniku svoje domovine! Samo enkrat bi Te še rad videl v naših vrstah, samo enkrat bi Ti še rad pogledal v Tvoje oko — potem pa bi Te prosil, da bi ostala med nami. Toda veruj sestra, ne bodedo Te pozabili — Tvoje ime bodedo vnesli med brate in sestraj borce Sokole in v njih srecih ostaneš nepozabljena vedno tista Berta, vrla Sokolice — Hrstničanka!

JAKOB SPICAR (Radovljica):

Dramatičke predstave u sokolskim društvima

(Nastavak.)

Treba da imamo pred očima, da smo amateri, diletanti, nikako pak umetnici. Budimo skromni i nemojmo pripisivati sebi viših mogućnosti i sila nego što ih u istini imamo. Same sile i mogućnosti treba da budu merilo pri izboru repertoara. Također i ovdje treba da nas vodi sokolska ideja. Birajmo komade, koji odgovaraju našoj ideologiji, odlučno pak odklanjajmo one, koji su joj protivni. Među Cesima, gde su diletantska pozorišta veoma razvijena, postoji također dosta dramske literature, napisane za sokolske priredbe. I kako se u mnogočem možemo da ugledamo u Čeha, treba također da se ugledamo na njih i u pogledu pozorišnih priredaba. Potrebno bi bilo da se iz Češke dobije primer-nih komada i da ih se prevede i daje pozornicama na raspolaganje. Kod nas

ovakove vrsti literature skoro nema, a što je veoma značajno. U ostalom pak moramo prirediti komade, koji treba da posluže narodnom uzgoju i duševnoj izobrazbi. Pri tome moramo da se skrbimo također i za zabavu sa dostojnim veselim komadima. Kao što je rečeno, ne smemo da omalovažimo publiku pri izboru komada. Igrama, kojima ugadamo publici postizemo stalni kadar posetilaca, koji osigurava pozornici siguran opstanak.

Veoma je umešno priredavanje omladinskih igara, koje igraju deca. Mladež rado nastupa na pozornici i to je deci velika korist, jer se u njima budi srčanost i privodi ih samostalnosti. Treba također biti predosretljiv prema roditeljima, koji veoma rado gledaju svoje mališane na pozornici. Naročito pri takvim priredbama ima u prvom redu da se goji idejni repertoar. Za omladinske predstave najprikladniji su narodni i državni praznici, Božić, i pri zaključku školske godine.

Skoro sva sokolska društva u Dravskoj banovini udružena su u Savez kulturnih društava, koji izabire i pripravlja repertoar za sve prigode. Godišnja sesija je pri koncu i treba se pripravljati za narednu. Voditelji sokolskih pozornica treba da poruče svoje želje SKD, koje će po mogućnosti biti uzete u obzir te će im se napraviti potrebne igre.

Sada pak nastaje još pitanje: »kako ima da igra na sokolskoj pozornici? Na to upućujemo na prvi broj »Prosvetnog Glasnika«.

Svaku stvar treba učiti. Niko nije pao naučan s nebasa. Za duševni rad pak treba pre svega duševnog dara, talenta. To na diletantskim, a katkad gotovo i na redovnim pozornicama neće da razume. Bilo je slučajeva da se pri delanju skoro nezatnih uloga koje

je tražila igra nije se moglo popuniti dva mesta te se je često čulo prigovore, da kako se ne može razdeliti uloga, ta barem ima dosta ljudi na raspolaganju. Istina; dosta ih je bilo, ali premalo pravih. U pozorištu pre svega treba naravnoga dara, koji je izvanredna odlika naravi, a koji ne predstavlja velike vrednosti dogod nije izraden. Materiju treba izradivati, tek onda dobiva svoju primernu vrednost.

Često puta uzimaju režiseri sve druge obzire naročito kod ženskih sila. Samo nekoliko primera: Stara na pozornici skoro ni jedna neće da bude, ako je u istini još lepa i mlada. To uzrokuje režiserima velike poteškoće. Tko da igra stare žene, a ova je uloga skoro uvek najzahvalnija. Preostajalo bi da ih igra režiser sam. Pa također i među starijima ih je dosta, koje žele da bar na pozornici budu mlade. Drame »iz boljših krugova« grešile bi protiv društva i izvanrednoj poziciji njihovih roditelja, kad bi igrale ulogu prosjakinje, sluškinje, piljarice ili ostalih »miskih bića«, pa iako su još tako idealno i tragično zamišljene. Pa i između muških nade se oni, koji bi najradije igrali same pomadizirane gideline, da bi time imponirali damama u parteru. Takav početak prouzrokuje pustu naduvenost i zaljubljenost u samoga sebe. Nažalost, često puta moraju režiseri time da računaju i da ovim željama ugadaju, da bi na korist same stvari zadržali ensemble skupa. Ne treba biti samoljubiv, već iz ljubavi prema materinskom jeziku i u jedinom cilju omogućiti izobrazbu sebi i društvu.

Iz tog razloga pozornici neka pristupaju oni, koje veseli učenje i ustrajanje rad. Ustrajnost napravila je od manje nadarenih često puta bolje sile,

J. S. K. „Jadran“ na grobu br. Maleja

Plivači i plivačice J. S. K. »Jadran« iz Splita, prigodom plivačkih utakmica u Ljubljani, otposlali su jednu deputaciju u Bohinjsku Bistricu, koja je na grob pk. br. Antona Maleja položila lovor-venac sa kitom eveci sa Marjana, koju su sobom doneli iz Splita. Deputaciju predvodio je g. dr. J. Čulić sa savetnikom g. V. Pera, a u Bohinjskoj Bistrici bili su dočekani od strane članova upravnog odbora tamošnjeg Sokola.

Prigodom polaganja venca na grob, predsednik g. dr. Čulić održao je dirljivi govor, a nakon toga je jedna

članica kluba »Jadran« zalila sveži grobni humak vrlag Sokola vodom Jadranskog mora, koju su poneli sa sobom iz Splita.

Deputacija je u ime celog kluba i sportaša Splita izrazila obitelji pk. br. Maleja svoje saučeeće, koji je onako nesrećnim slučajem, zastupajući odvažno Sokolstvo i državne boje Jugoslavije, poginuo u Luxembourg.

Ovaj čin pijeteta i pažnje sa strane naših sportista sa Jadrana ostavio je najlepši dojam u svim sokolskim redovima, naročito u Sloveniji.

IZ SAVEZA SKJ

Skupština Saveza Slovenskog Sokolstva

Skupština Saveza Slovenskog Sokolstva održana je 27. juna 1930. u Beogradu, u prostorijama Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije. Prisutni bili su: za Čehoslovačku Obec Sokolstvu br. F. Mašek i br. V. Štěpánek, za Savez Sokola kraljevine Jugoslavije br. E. Gangl in br. D. Paunković, za Sojuz Ruskoga Sokolstva za granice br. dr. D. Vergun, za Związek Tow. Gim. Sokol w Polsce br. A. Zamoyski, za načelnikstvo Saveza Slovenskog Sokolstva br. A. Heller. Kao gost prisu-

stvovao je skupštini starosta Saveza lužičko-srpskog Sokolstva br. J. Šajba. Mesto bolesnog pretsednika br. dr. J. Scheinera skupštinu je vodio potpretsednik br. A. Zamoyski, koji je srdačno i bratski pozdravio sve prisutne, a naročito pretstavnikove novopriljenog Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, ističući naklonost i poverenje vlade prema sokolskom radu. Nato je zamolio reč br. Šajba, koji je izložio želje Saveza lužičko-srpskog Sokolstva, da bi pristupio kao član Saveza SS i zatražio informacije, kojim načinom treba da se podnese odošna prijava. U tom pogledu dane su br. Šajbi potrebne informacije.

Zapisnik primljen je sa dodatkom, da se ima uputiti zahvala svim sokolskim jedinicama, koje su saradivale u maju 1929. god. u Parizu kod nastupa slovenskog Sokolstva.

Br. A. Zamoyskom izražena je blagodarnost za požrtvovnost, kojom je došao u susret željama članova Saveza SS, da ih zastupa na sletu francuskih gimnasta u Alžiru, kao i na način, kojim je svoju reprezentacijsku zadaću izvršio.

Pročitana je zatim dopis Saveza bugarskih telovežbačkih društava »Junaka«, u kojem se ističe, da je kongres u Vidinu zaključio, da ne učini nikakvih promena u svom nazivu. Ujedno se u dopisu izlaže, da je »Junak« — posle primanja u Savez SS — spreman pridodati svome imenu »član Saveza Slovenskog Sokolstva«. Zaključeno je, saopštiti Savezu »Junaka« mišljenje Saveza SS, da stoji čvrsto na stanovištu, saopštenom k. r. bugarskoj legaciji dopisom od 7. marta 1928. god. i da čeka dalje na razvoj događaja.

Primljen je predlog ČOS, da 1932. god. svi Savezi prirede Tyrševu proslavu prema nacrtima saveznih uprava i prosvetnih odbora. Na ogled razdeljen je u tom pogledu broj »Vzdělavateľa ČOS«.

Sletu Čehoslovačke Obce Sokolske god. 1932. pridodan je naziv »Slet Saveza Slovenskog Sokolstva«.

Sestri Jadwigi Zamoyski čestita se na visokom odlikovanju, kojim je na sletu u Alžiru odlikovana od francuske vlade za zasluge na polju telesnog vaspitanja i kulture.

Društvima i župama (džielnicama) savetuje se, da se uvek, pre nego bi pokrenuli kakove svečanosti, u kojima bi imalo da bude u inostranstvu reprezentovano Sokolstvo, da se prethodno posavetuju sa svojim Savezima.

Pri biranju novog predstavnika Saveza SS akklamacijom izabrani su: za predsednika br. dr. J. Scheiner, starosta ČOS; za I. potpredsednika br. A. Zamoyski, starosta Saveza poljskog Sokolstva; za II. potpredsednika br. E. Gangl, I. zam. starešine Saveza SKJ; za tajnika br. V. Štěpánek, zam. staroste ČOS; za njegovog zamenika br. dr. D. Vergun, starosta Saveza ruskog za graničnog Sokolstva; za blagajnika br. Fr. Mašek, zam. staroste ČOS.

Ozirom na okružnicu MGF, koja se odnosi na proslavu pedesetogodišnjice postanka MGF 1931. god. zaključeno je, da se zauzme negativno stanovište prema kakvim god jubilarnim telovežbačkim proslavama, ali se u tom pogledu predlaže, da bi pojedini članovi Saveza MGF izdali jedinstvenu istoriju svoga rada i razvoja sa diagramima i statistikom.

O zaljublju, da članovi MGF mogu pozvati na svoje svečanosti telovežbačke organizacije, koje nisu učlanjene u MGF, samo dozvolom MGF nije bilo govora.

U predmetu glasovanja o primanju Saveza SKJ i »Junaka« u MGF zaključeno je glasovati za, a kod glasanja o primanju Nemaca i Austrijanaca protiv.

Izražena je želja, da član egzekutivnog komiteja, koji je sprečen da učestvuje sednicama, u tom slučaju može biti punomoćno zastupnik i ujedno, da se prilikom olimpijada načelnici Saveza ne ostave po strani, već da im se svakog puta podeli diploma li kolajna.

Svečanostima otkrića spomenika J. Cuperusa, koje će se održati 15. au-

gusta o. g. u Antverpenu (prigodom stogodišnjice nezavisnosti kraljevine Belgije i sleta belgijskih gimnasta) učestvovati će Savez SS kao celina sa deputacijom, koju će sačinjavati po jedan delgat iz svakog Saveza.

Izveštaj o sednici načelnštva Saveza SS, koja je bila održana u danima 22. i 23. juna, podao je tajnik načelnštva br. A. Heleler. Prema ovom bili su primljeni sledeći predlozi:

1. Promena pravila načelnštva Saveza SS:

a) stavka 4 b) glasiće u buduće: tri njegova zamenika bez vrnog reda,

b) stavka 5, stav drugi glasiće u buduće: »U njegovoj odsutnosti zastupa ga uredovni zamenik, koji je isto tako biran iz organizacije, kao načelnik. Kad ide po saveznim poslovima, zamenjuje ga zamenik, biran iz organizacije, u kojoj se oblasti poslovi obavljaju.«

c) Izborna doba članova načelnštva završava se u buduće sa izbornim dobom saveznog predsedništva.

2. Da bi se 1932. god. po prvi put priredilo takmičenje vrsta Saveza SS, na koje bi svaki član imao da pošalje po jednu vrstu od osam članova.

3. Promena pravila prelaznih nagrada za štafetu trčanje muških 4 x 100 m u tom smislu, da se briše prelazna nagrada br. A. Zamoyskog.

4. Da bi se dar br. A. Zamoyskog odredio za prelazni dar u takmičenju vrsta Saveza SS.

Dalje je iz izveštaja načelnštva uzeto na znanje:

a) rezultat dopunbenih izbora prema novim pravilima i to: zamenik načelnika br. dr. V. Murnik (Savez SKJ) i br. A. Heller (ČOS), zamenik tajnika br. M. Klinger (ČOS).

b) osnivanje ženske komisije načelnštva Saveza SS, koja će se sastojati od načelnica sviju Saveza članova, sa sestrom M. Malom (ČOS) kao predsednicom.

Kod daljnjih točaka dnevnog reda, koje su se većinom odnosile na sletske dane, primljeno je sa zahvalom na znanje, da je potpredsednik br. A. Zamoyski sa deputacijom položio na grob kralja Petra na Oplencu venac u ime Saveza SS.

Pri kraju skupštine pročitano je pismo br. dr. J. Scheinera upućeno Sokolstvu, te je zaključeno da se pismo objavi.

Sa skupštine poslani su pozdravni telegrami: Nj. Vel. kralju Aleksandru, prezidentu Čehoslovačke Republike br. T. G. Masaryku, prezidentu Republike Poljske g. Moszczyńskomu, predsedniku Saveza SS br. dr. J. Scheineru i načelniku Saveza SS br. dr. Vaničku.

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA

ŽUPA KRANJ

SOKOLSKO DRUŠTVO TRZIČ.

Poslednje nedelje meseca jula obično se skuplja kod Sv. Ane pod Ljubljem veliko mnoštvo naroda. Kako se ovo selo nalazi blizu austrijske granice, dolazi ovdje uvek i mnogo naše braće iz tužnog Korotana. Tako je bilo i ove godine 27. jula i Sokolsko društvo u Trziču, svesno svojih velikih zadaća kao stražar naše severne granice, priredilo pešački izlet pod Ljubljem, gde je priredilo javni nastup sviju kategorija u bašti gostione br. Ankeleja. Sve tačke bile su izvadane lepo, naročito su se odlikovale proste vežbe članica. Članovi su pokazali veoma lepe uspehe intenzivnog sokolskog rada

na spravama, kod čega je bilo videti, da Sokolsko društvo u Trziču raspolaže sa odličnim vežbačima, koji će vremenom postići još lepše uspehe. Javna vežba svršena je lepm skupinama. Prisutnima uputio je tada nekoliko sokolskih reči brat Vekoslav Bučar iz Ljubljane. Njegov temperamentni govor ostavio je kod sviju prisutnih dubok utisak, a naročito su mu bili za njegove reči zahvalni braća koroški Slovenci. Javni nastup, za kojega se nije uzimala nikakva ulaznina, vodio je odlično zamenik društvenog načelnika br. Markelj. Nastupu prisustvovala je i načelnik lužičko-srpskog sokolskog saveza br. Jan Meškank, koji je bio naročito srdačno primljen.

ŽUPA MARIBOR

SOKOLSKO DRUŠTVO DOL. LENDAVA.

Bratskim sokolskim društvom!

24. avgusta stoji doljelendavski Sokol drugič, odkar postoji, pred našo širšu javnost. Jugoslavlani iz krajev onstran Mure ter Jugoslavlani iz Prekmurja se borijo za zmago nacionalne in državne misli nad mađarskim duhom, ki je še danes živ.

Naša goreča želja je, da dokažemo našim prekmurjskim rojakom, da smo tudi mi jugoslovenski narod vreden spoštovanja in občudovanja, ker živi v naših sredi in v naših dušah isti moćni plamen hrepenjenja in stremljenja po lepoti in veličini duha in telesa, kakor v vsakem drugem narodu.

Naše društvo hoće zategadelj 24. avgusta Mađarom naklonjenim rojakom pokazati, da znamo tudi mi svojo domovino in svoj narod enako žarko ljubiti, kakor njihovi vzorniki Mađari, da smo tudi mi narod z idejli, vredni vsakega spoštovanja. Naš javni nastup, vsa naša prireditev, naj bo manifestacija državne, nacionalne in sokolske ideje. Želimo, da napravi ta globok in neizbrisen vtisk na tukajš-

nje prebivalstvo jugoslovenske narodnosti in — v kolikor je to mogoće — tudi na naše nacionalno zavedne Mađzare.

Ne le sokolska, tudi vaša nacionalna dolžnost je, priskočiti narodno zavednim Sokolom na pomoć, da njih javni nastup vzbudi v zastrupljenih sredi naših nesrečnih rojakov žarek spoštovanja in občudovanja sokolskega dela v prid narodu in države, ki ga mađarska oholost, prezirljivost in zaničevanje ne bodo mogle več zatemniti.

Zavest, da nismo osamljeni v našem boju za zmago narodne in državne ideje, kar bo v prid Sokolstva, nam bo v vzpodbudo, našim narodnim prijateljem in mlaičnem pa nov dokaz, da slovenska vzajemnost ni — prazna fraza.

Sokoli, prihite v pomoć ne le bratom Sokolom, marveć tudi borcem za zmago naše nacionalne in državne ideje ob ogroženju državni mejli! Pridite v čimvečjem številu! Po številu udeležencev bodo nasprotniki in njihovi prijatelji sodili našo voljo in moć.

S Sokolstvom zmaguje narod in država!

P. L.

ŽUPA TUZLA

SOKOLSKO DRUŠTVO MODRIĆ.

Dne 3. o. m. priredilo je Sokolsko društvo Modrić svoj prvi javni čas uz sudelovanje društava Gradačac i Bos. Samac. Javni čas imao je potpun uspeh i dokazao da novo društvo shvaća ozbiljno svoju zadaću.

Nastupilo je 26 članova u prostim vežbama beogradskeg sleta i 13 naraštajaca u prostim vežbama za sokolske čete.

Naveče održana je zabava, koju je otvorio starešina društva br. J. Blagojević prigodnim govorom. Ostali deo programa sastojao se iz deklamacija, jednog pozorišnog komada i koncerta fanfare iz Bos. Samca. — M. Kl.

Povodom smrti br. Antona Maleja, Savez SKJ primio je od Sokolske župe Tuzla sledeće saučesće:

Duboko žalimo i iskreno oplakujemo nenadanu smrt brata Maleja, koji je kao Soko na polju časti žrtvovao svoj mladi život za slavu otadžbine i veličinu sokolske misli.

Fizički je mrtav, ali će njegova uspomena većno živeti u našim dušama. Pridružujući se općoj sokolskoj i narodnoj žalosti, molimo vas, da isporučite njegovoj porodici i njegovom matičnom društvu naše iskreno saučesće. Zdravo! — Za starešinu: r.ž. Branko Budimir, tajnik: Vojislav Bogičević.

KNJIGE I LISTOVI

Vlad. Zmeškal: Slovansku Lužici.

Zanimanje za srpsku Lužicu i Lužičke Srbe posle svetskog rata veoma je naraslo, naročito kod oslobođenih slovenskih naroda. Zadnje godine je zbog kompliciranja manjinskog pitanja interes za Lužičke Srbe naročito narasao. Svake godine poseti srpsku Lužicu veći broj slovenskih i drugih prijatelja slovenskog Benjamina i njegove krasne zemlje, sa namerom da studiraju njihove narodnosne i političke prilike. Ali ova putovanja bila su veoma otežana, jer je nedostajalo dobrih i objektivnih vodiča. Ko je putovao s nemačkim vodičem u Rućici, nikako nije mogao stvoriti pravu sliku o Lužici i lužičko-srpskom narodu, jer su pisci nemačkih vodiča sakrili sve, što je slovenskoga. Nedostatak dobrog, objektivnog slovenskog vodiča ispunjen je sada odličnim Zmeškalovim delom »Slovansku Lužici«, koje je prošlog meseca izišlo u Pragu, u nakladi čehoslovačko-lužičkog društva »Adolf Černý«. Br. Vladimír Zmeškal, jedan od najboljih slovenskih poznavaća srpske Lužice, prikazuje u 66 stranica na veoma zanimljiv način sve lužičko-srpske pokrajine. Upoznava nas sa lužičko-srpskim kulturnim središtem Budyšinom, sa katoličkom i evanđeličkom saskom Gornjom Lužicom, sa pruskom Gornjom Lužicom, a naročito sa prekrasnim Blotama (Spreewald) u Donjoj Lužici. Knjiga je bogato ilustrišana (30 slika). Svim prijateljima Lužičkih Srba, knjigu toplo preporučujemo. V. B.

»Sokolijada«, zbirka sokolskih pesama za pevanje i deklamovanje, koje je ispevao i izdao naš književnik i

pesnik br. Dr. Vojislav V. Rašić, jedan od osnivača našega Sokolstva u predratnoj Srbiji, oduševljeni i zaslužni pobornik sokolske ideje i našega Sokolstva.

Tu je na 15 tabaka ukusno sa slikama poredano na stotinu lepih pesama iz sokolskoga i viteškoga života, od kojih je neke ranije doneo i naš »Sokolski Glasnik«, a neke su ušle i u »Gradu za sletska posela«, koju je izdao Sletski odbor Sokola kraljevine Jugoslavije za ovogodišnji I. svesokolski slet u Beogradu. Mnoge od ovih pesama odavno se pevaju, kao »Pesma Sokola kraljevine Jugoslavije« u kompoziciji br. Ise Bajčić, »Na sletu« u kompoziciji braće Velka Perisa i Dušana Milakova (doneo i naš »Sokolski Glasnik« u br. 4. od 8. marta i »Sokolici« u br. 5. za maj ove godine).

Ova jedinstvena zbirka pesama dobro nam je došla i u našem sokolskom pogledu i radu, ona se daje zgodno upotrebiti i iskoristiti prilikom sokolskih sastanaka, posela, izleta i sletova. Podeljena u tri dela (Iz Sokolstva, iz Prošlosti i iz Sadašnjosti). — U prvom delu iznosi čisto naš sokolski život, u drugom rodoljubive i viteške podvige našega naroda pa i same braće Čeha, dok u trećem delu obuhvata naš najnoviji borbeni narodni period sa svima peripetijama poslednjih sto godina.

I zato toplo priporučujemo ovu zbirku pesama, koja se može dobiti i kod pisca u ul. Kraljice Natalije br. 14 u Beogradu ili putem poštanskoga čeka br. 50.788. Jedan primerak staja 20 Din, a na deset i više komada daje se 20% popusta.

efekte. Sve to mora da se slaže u jednu harmoničnu celinu, tek onda predstava je dobra i vredna je sokolske pozornice. Također pri tome naročito dosta se greši na raznim pozornicama, delom iz neznanja, i kod više izabranih režisera radi komotnosti. Često puta čuje se, da sufler ima glavnu ulogu. Dogada se, da na sredini pozornice stoji zeleno drvo, da su na primer rimski vojnici obučeni na pola kao požarnici, ili pak da nastupa sredovečni vitez u modernom odelu. Grmljavina oglašuje se samo kad je igra već dvaput spomenuo da grmi. Pije se i jede iz praznih posuda. Sve sam to doživio i osetio kako jako utiče na igru. Mesto efekta nastaju defekti.

Priredivanje zahteva istinitost i točnost svih onih koji saraduju. Društva treba da narućuju, a režiseri da prouče Skrbinskovu knjigu, a također i Navinškovu upute za šminiranje. Treba narućiti i prve brojeve »Prosvetnog Glasnika« iz god. 1926. kod S. K. D. Nadam se, da ih još ima. Izvesna društva dobila su ih u svoje vreme, ali leže u kojem prosvetarevovom arhivu.

Kao svaka priredba, potrebuje također i pozornica, odnosno pozorišna predstava, reklamu, koju možemo da pravimo na više raznih načina. Najobičniji način reklame jesu pozorišni listovi, koji se dele, razasliju po pošti i lepe na vidna i prometna mesta. Naš pozorišni list ima da bude, kao sav naš rad, dostojan. U ovome stoji mnogo odlični stručnjaci na stanovištu, da je najbolji pozorišni list onaj, koji najviše označuje sadržaj igre, ali to još ne opravdava razne neukusnosti i banalnosti, koje nalazimo često puta na njima, tako n. pr. »Velika šala«, »Velesala«, »Šala puna smeha«, i gotovo »Vesela šala«. Pitam samo da li je tako

video žalosnu žalu ili šalu bez smeha? Bilo je vremena, kad se htelo već s naslovom igre da kaže nešto više. Tada je svaka igra nosila po dva naslova, koja su bila vezana veznikom »ili«. Danas, kada mislimo, da je ljudstvo izobraženije nego tada, toga ne treba i također današnji pisci ne daju više delu dva naslova. Ukratko: naša reklama ne sme da bude cirkuska ili kinematografska. Jer što je jednoga nekad previše, drugoga je premalo. Često puta ne nalazi se na pozorišnom listu ime autora, što uzrokuje negodovanje i potvrđuje površnost, neistinitost i nesavesnost u vodstvu. Na svaki način mora biti na pozorišnom listu autorovo ime, kod prevoda pak po mogućnosti također ime prevodioca. Najgore je pak to, da se izvesni prevodi krete u imenima, koja bi »više vukla« i pripomenama raznih skrivenih plagijatora, kao »priredig K. L.« i dr. Dužnost je prevodioca, da navede autora i objavi svoje ime. Tako je bar pošteno. Nisu uvek vodstva pozornica odgovorna za ove pogreške, jer se gotovo prodaju već tiskani izvodi ili primerci ovako »priredjenih« stvari.

Drugi način objavljivanja predstava je oglašivanje u novinama, koje mnogo pripomaže dobromu posetu. Ne gledajte na ono nekoliko dinara i objavljujte svoje priredbe, da bi međusobno bili informirani u našem radu i da bi u tome lakše pomagali jedan drugoga.

brigao se o tome. Često stoji društva na stanovištu: novca nema, autor pak neka bude zadovoljan da smo dali njegov delo; barem zato uživa u nekoj vrsti slave! Obično se zaboravlja tko je prvi pripomogao tome da se igra priređuje. Skoro niko ne misli na čoveka, koji ju je napisao. Moramo plaćati plakate, biljegoviti ih i ako ih šaljemo po pošti također frankirati. Moramo plaćati eventualno prepis igre i uloga, garderobu i njen prevoz, ako ju posudimo. Potrebujemo li sulje te ih moramo da posudimo, moramo plaćati također i to, kupovati šminku i sve, sve moramo plaćati. Svesni smo toga također, jer znamo da razlikujemo što je naše, a što nije. S pozorišnom predstavom zaslužuje država, tiskarna, onaj koji posuduje garderobu, vlasuljar, prodavalac šminke, mnogi obrtnici i trgovci pri nabavljanju potrebština i konačno glavno dotično društvo, koje priređuje igru. Svi ti ne bi zaslužili kada pisac ne bi napisao igre koja se priređuje. Ali tko da se seti pisca? Obično nitko! Pojedina društva ne drže vrednim ni da bi ga obavestila o predstavi, a tim manje da bi mu dali nekakvu taktiku. Slušao sam već opaske: »Zar nije dosta troškova, što još treba plaćati i pisca!« Pisci velikih naroda postaju obično po jednom samom, dobro uspešom delu bogataši. Mi se ne možemo meriti sa velikim narodima, još manje pak s njihovim piscima, ali toliko vredi također i za nas, da se narod sudi po tome, kako misli o svojim kulturnim radenicima i kako ih ceni. Pogledajmo n. pr. samo Cankara. Dadasve sve gori i plamtii zanj, piše se i govori toliko, da bi se pokojni umetnik morao da okrene u grobu, kad bi saznao za svu tu posmrtnu slavu i setio se, što je bilo pre.

Ukratko rećeno, društva se moraju obazirati na svaki način na to, da dodu do repertoara poštenim putem i da daju piscima svoje priznanje u obliku uobičajene taktike. Pri tome još jedanput ističem, da su u autorskom zakonu predviđene velike kazne za prestupke. S. K. D., od kojega su također Sokolska društva dobivala pozorišne komade, poduzeo je korake da se u ime svih učlanjenih društava pogodi sa autorskim zastupnikom za taktiku. Društva neka se stoga također u tom pogledu obraćaju na S. K. D.

Sto sam naveo, samo su hitri obrisi, samo površna skica rada naših sokolskih pozornica. U detalje pri tako kratkom vremenu nije moguće upuštati se.

Kao pri svakom sokolskom radu, tako i pri radu na pozornici, treba da nas vodi također jedino misao, da olakšamo život svojem bližnjemu timu, da mu u par sati pružimo pouku i zabave. Pored toga da koristimo idejno i gospodarski našoj sokolskoj organizaciji i da služimo domovini.

S veseljem možemo danas konstatirati, da u Sokolu većinom imamo dobre pozornice i savesne režisere, kojima je do stvari i koji se ne boje tvrdoga i toliko puta sa nezahvalnošću naplaćenog rada. Tima neka je puno priznanje.

Takav rad daće nam najlepše zadovoljstvo, jer ćemo živeti u uverenju, da smo radili nesebično za narod.

Zato hrabro napred!

Zdravo!

(Konac.)

Preporučamo braći i sestrama, koji poseduju Zagreb, restauraciju »Varošku Pivnicu« i »Kavanu Medulić«. Čitajte naš oglas.

MALI OGLASI

Oglase prima po naplati uprava Sokolskog Glasnika u Ljubljani, Narodni dom. Svaka reč pri svakom objavljivanju 50 para, najmanji iznos 5 Din

Semena
za polje in vrt nudi
SEVER & KOMP.
LJUBLJANA
Zahtevajte ponudbo!

P.M. Petrović
Trgovina porculana i stakla
Sušak, Strossmayerova 8

USTANOVLJENO 1874
Vrtnarstvo in cvetličarna
KORSIKA • LJUBLJANA
Aleksandrova cesta — Vrtača 3
se priporoča vsem br. društvom. Aranzmaji, dekoracija, sveže cvečje, žalni venci in soplki, trakovi vedno na zalogi.
TELEFON 2341
Bratskim društvom 10% popusta. Postrežba točna in solidna. Cene brezkonkurenčne.

Obaveštavam braću Sokole, da **bojadišem** (barvam) platno, žuticu i gradel na druk u svim bojama (barvama) i na glatko u svim bojama.
Bojadisanje (barvanje) stoji po 1 m duljine a 0-80 m širine samo Din 250. Na taj način dolaze mušterije do jeftinije robe (po metru 1 Din i više), nego da kupuju gotovu robu. Pošiljku od preko 500 m prima naručitelj franko. Sve ostale upute mogu se dobiti kod mene.
Preporuča se svima Sokolima i Sokolicama
Ljudevit Wächtersbach, Čakovec
bojadisar (barvarija)

Zajtrkovačnica AL. ŠČURK
Ljubljana, Dunajska cesta 12
priporoča vedno sveže delikatesne izdelke ter pristna domača in tuja vina.

Priporoča se najstarejša slovenska pleskarska, ličarska, sobo- in črkoslikarska delavnica
IVAN BRICELJ
LJUBLJANA, Dunajska cesta 16
Strokovna izvršitev tekočnega orodja. Delo solidno, cene zmerno

REUMATIZAM
Ischias, ukočenost žila, kostobolja, zubobolja, glavobolja itd. liječi najsigurnije „**ANTIRHEUMIN**“, koji je kroz kratko doba stekao bezbroj priznanja. Cijena orig. flaši 35 Din, a pokusnoj 18 Din.

FERRALBUMIN
je izvanredno sredstvo proti malokrvnosti, općoj slabosti, pomanjkanju teka itd. Cijena orig. flaši 35 Din. Oba lijeka dobivaju se u apotekama ili kod proizvođača: Mr. A. Mrkušića, apotekara — Konjice (Hercegovina), koji šalje franko pouzecom 3 orig. flaše za 105 Din, a 1 za 40 Din. Pokusne 3 flaše „**Antirheumina**“ za 65 Din, a 1 za 25 Din. — (U inostranstvo šalje franko 6 orig. flaša za 300 Din, a 6 pokusnih „**ANTIRHEUMINA**“ za 160 Din, doznavišči unapred novac).

INDUSTRIJA SOKOLSKIH POTREPŠTINA
BRANKO PALČIČ
CENTRALA ZAGREB
ULICA KRALJICE MARIJE 6
Dobavljač Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije
Brzjavni naslov: Trikotaža Zagreb
Telefon br. 26-77

Specialna mehanična delavnica
za popravila pisarničkih strojev, registriranih blagajn, foto, gramofonov in nalivnih peres. — Priporoča se
LUD. BARAGA • LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 6
Telefon 29-80

Restauracija VAROŠKA PIVNICA
ZAGREB, GAJEVA ULICA 9
Poznata stara zagrebačka gostionica u sredini grada. Domaća kuhinja, prvorazredna vina i najbolje pivo. Na ražnju pečeni janjci, odojci, race itd. Velika letna senasta bašta. Svake subote i nedelje koncertat vojne glazbe.
Sastajalište Sokola!
Cene umerene!
Vlasnik: **Ćiril Tratnik**

Preporučamo tvrtke, koje oglašuju u Sok. Glasniku!

TEOD. KORN, LJUBLJANA
POLJANSKA CESTA STEV. 8
PREJE HENRIK KORN (USTANOVLJENA LETA 1852.)
Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov. Naprava strelodovov. Kopalniščne in klosetne naprave in **centralne kurjave.**

PLAKATE V ABILA DIPLOME POSETNICE PISEMSKI PAPIR S FIRMO

Tambure
najbolje, sremskog i Farkaševog sistema preporuča poznata i najveća radnja
J. Vardian, Sisak 5
(SAVSKA BANOVINI)
Veliki cjenik sa slikama na zahtjev šaljem svakome badava Sokolska društva dobivaju popust Odlikovan zlatnom kolajnom i diplomom

V VSAKI VELIKOSTI OBLIKU I MNOSTINI IZVRŠUJE TOČNO, SOLIDNO IN ELEGANTNO V ENOBARVNEM ALI VEČBARVNEM TISKU IN SE PRIPOROČA VSEM SOKOLSKIM DRUŠTVOM IN POEDINCEM
UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

„**Kavana Medulić**“, Zagreb, Ilica 59
Elegantna i najmodernije uređena kavana. Svi domaći i inostrani časopisi. Iz kavana vozi **lift** u prvi sprat, gde se nalazi najveća **DVORANA BILJARA** sa osam biljara i separirane igraonice. Vino i pivo na čaše.
Sastajalište Sokola!
Vlasnik: **Ćiril Tratnik**

Mesne konzerve in mesne izdelke
najfinejše kakovosti dobavlja vsako količino
F. Slamič
LJUBLJANA
Gospodstvska c. 6
Tvornica mesnih izdelkov in konzerv / Za izlete in polovanja najprikladnejši provijant Za sokolska društva tvorničke cene. / Brzjavni: Slamič Ljubljana
Telefon: 29-73 / Cene ugodne!

Tvornica gimnastičkih i sportskih sprava
J. Oražem
Ribnica, Dolenjsko
OSNOVANA 1881. GOD.
izradjuje sve sokolske vežbače sprave, opreme čitavih društvenih i školskih vežbaona, sportske potrepštine za laku atletiku, sprave za letna vežbališta, kupališta i bašče lju-ljanke, sprave za decu itd. Izrada savršena i elegantna, poslužba najsolidnija, cene naj-umerenije. - Ilustrovani cenik besplatno.

Sirite sokolsku štampu:
„**SOKOLSKI GLASNIK**“
„**SOKO**“ (pre „Prednjak“)
„**SOKOLIĆ**“
„**NAŠU RADOST**“

TRGOVAČKA TISKARA
G. KRALJETA
SUŠAK
STROSSMAYEROVA
ULICA br. 7
UTEMELJENA
GODINE 1890
izvadjia svakovrsne tiskarske radnje brzo, čisto i jeftino.
BRZOJAVI: KR L J E A S U Š A K

Posojilnica v Mariboru
Ustanovljena leta 1882. ● r. z. z o. p. ● Telefon št. 108
Narodni dom
Sprejema hranilne vloge v tekočem računu in na knjižice in jih obrestuje z dnevno razpolago po 5%, proti odpovedi na 3 mesece po 7%. Daje posojila proti vknjižbi po 8%, na menice po 9%. Stanje hranilnih vlog nad Din 80,000,000.—, rezervnih zakladov nad Din 5,000,000.—.

МЕДИЋ-ЦАНКЛ
tvornice uља, firnažza, laкова i boja, društvo sa o. j. Centrala u Ljubljani. — Vlasnik Fraňo Medić. Tvornice: Ljubljana-Medvođe. Podružnice i stovarišta: MARIBOR i NOVI SAD.
Vlastiti domani proizvodi:
Laneno uље, firnažz, sve vrsti laкова, emajlno-lakaških i uљenih boja. Hemijsko čiste i hemijsko ulepšane kao i obične zemljane boje sviju vrsti i nijansa, kistova, staklarškog kita itd. marke „**MEPAKL**“ za obrt, trgovinu i industriju, za željeznice, pomorsko i vazduhoplovstvo.
CENE UMERENE. TACNA I SOLIDNA POSLUGA.

KLISARNA • ST. DEU LJUBLJANA • DALMATINOVAC
vseh vrst po fotografijah ali rizbah izvrsuje za svakovrsen tisk najsolidnije

SLETSKE ZNAČKE
kao i sve vrsti sportske i društvene, emajlirane ili samo tlačene, te
ORDENE I MEDALJE
izradjuje u ukusnoj i najlepšoj izvedbi
GRIESBACH I KNAUS
Tvornica zlatne i srebrne robe, sportskih i društvenih znakova
ZAGREB, ILICA BR. 17 (DVORIŠTE)

RUDE IN KOVINE
D. D.
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 15
Naslov za brzjavke: **Rude**
Telefon interurban št. 2727
En gros:
svinec, cink, cin, aluminij, baker, cinkova pločevina, svinčena pločevina, pocinkana železna pločevina (izdelek Cinkarne, d. d., Celje), barve, žveplenokisla glina, aluminijev hidrad, bakrena galica, cinkov prah, katan, stare kovine, kovinasti ostanki, rude vseh vrst

KNJIGARNA
UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI
FRANČIŠKANSKA ULICA 6
TELEFON ŠT. 3397
RAČUN POSTNE HRANIL. ŠT. 10.761
priporoča cenj. občinstvu in društvom svojo zalogo vseh pisarničkih potrebščin. Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov. Knjige iz inozemstva se naročajo pod najugodnejšimi pogoji. Knjigarna sprejema naročila na vse domaće in inozemske liste, revije itd. — Velika izbira krasnih pokrajinskih in umetniških razglednic. Cene solidne! - Postrežba točna! - Zahtevajte cenike!

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA U LJUBLJANI
REGISTROVANA ZADRUGA S OGRANIČENIM JAMSTVOM
opskrbljuje u smislu člana 2. svojih pravila sve sokolske organizacije u zemlji sa svim potrepštinama, koje su potrebne za izvajanje programa i za postignuće ciljeva našeg Sokolstva. Izdaje i raspačava tiskanice, knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i propagandističkog sadržaja, plakate, diplome, značke, legitimacije i muzikalije.
Komisijaska prodaja odora sviju kategorija.
NASLOV: JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA, LJUBLJANA, NARODNI DOM
TELEFON BROJ 25-43. — POŠTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA: 13.831
Zahtevajte cenik!